

NORMA BAHARU BANDAR RENDAH KARBON: PERSPEKTIF PERANCANGAN SPATIAL

Alias bin Rameli

Pengarah Bahagian Penyelidikan dan Pembangunan

PLANMalaysia (Jabatan Perancangan Bandar dan Desa)

2 September 2020 Rabu

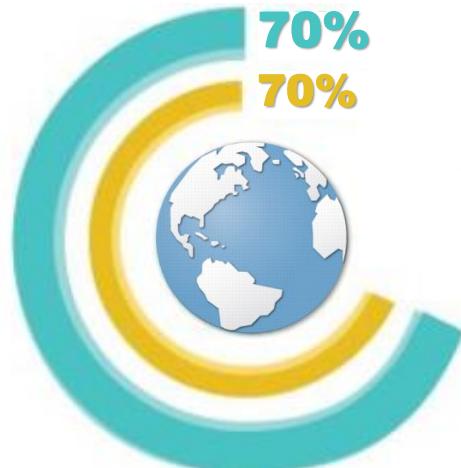

CABARAN

- Lebih daripada 50% penduduk dunia tinggal di bandar.
- Peratusan penduduk akan terus meningkat.

6.2 BILLION MANUSIA

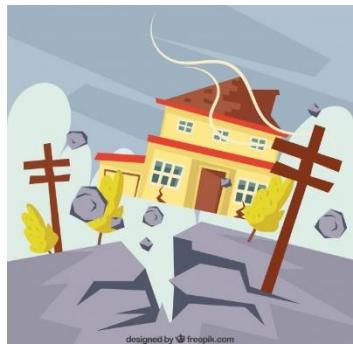
tinggal di bandar pada **2050**
yang akan menyumbang
kepada **70%** populasi
dunia.

Proses urbanisasi yang pesat menyebabkan semakin ramai manusia dan semakin banyak aset bandar akan terdedah kepada risiko bahaya bencana .

Dengan fenomena kenaikan paras air laut dan banjir kilat, kerugian akibat bencana di bandar boleh mencecah **1 TRILLION USD** menjelang tahun 2050.

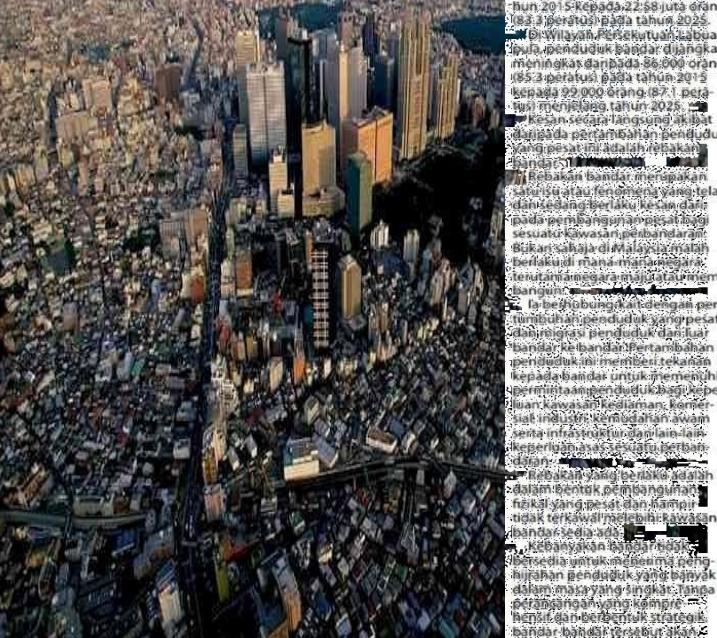

Jumlah orang yang terdedah kepada risiko ribut taufan dan gempa bumi akan meningkat sehingga **1.5 BILION ORANG** menjelang tahun 2050.

BANDAR KONVENTSIONAL : Cabaran dan isu

Rebakan Bandar (Urban Sprawl)

Hentikan rebakan bandar

PENDUDUK bandar di Semenanjung Malaysia dijangka meningkat daripada 18.9 juta orang (74.8 peratus) pada tahun 2015 kepada 22.55 juta orang (82.4 peratus) pada tahun 2025.

Dilihat dari perspektif pembangunan, ia boleh dianggap meningkat daripada 86,500 orang (15.3 peratus) pada tahun 2015 kepada 99,000 orang (17.1 peratus) meningkat tahun 2025.

Kesan sejati langsung akibat rebakan bandar adalah peningkatan penduduk yang semakin meningkat.

Rebakan bandar merasakan sifatnya atau fenomenanya yang telah berlangsung berakur ke seluruh dunia sebagai permasalahan yang serius sesuai kawasan perbandaran.

Bukan sahaja di Malaysia, ia juga berlaku di manapun di dunia, terutamanya antara negara-negara membangun.

Ia berhubungan dengan kelebihan pertumbuhan penduduk yang pesat dan berikutnya pembangunan bandar yang tidak bertanggungjawab.

Rebakannya yang tidak bertanggungjawab ini menyebabkan kerusakan kepada bandar untuk memenuhi keperluan penduduk dan kewujudan kawasan perbandaran yang berterusan.

Kerusakan ini akan mengakibatkan kerusakan infrastruktur dan lahan-lahan berharga yang akhirnya berterusan.

Rebakannya yang tidak bertanggungjawab ini menyebabkan kerusakan kepada bandar dan kawasan perbandaran yang berterusan.

bandar yang mana berlakunya penyelesaian pembangunan guna tanah yang tidak terkawal serta penggunaan tanah tidak secara optimum dan efisien.

Perluasan kawasan perbandaran terutamanya bagi tujuan pembangunan yang semakin ketara memberi kesan kepada penggunaan ruang yang tidak optimum dan pengurangan kawasan hutan dan pertanian akibat pencerobohan atau penurunan guna tanah kepada kegunaan perbandaran.

Selain itu, kesukaran juga berlaku dalam menentukan kawasan tumpungan (*catchment area*) untuk penyediaan kemudahan masyarakat, infrastruktur serta utiliti.

Peningkatan kos penyediaan pengangkutan awam, infrastruktur dan utiliti akibat daripada pembangunan secara berselerak dan kesukaran melaksanakan pengangkutan awam yang berkesan dan tadbir urus bandar yang cekap turut berlaku.

Pertumbuhan

Kawasan Lembah Kelang mengalami pertumbuhan penduduk yang sangat ketara dan kejadian tersebut membuat bandar sejia ada tidak dapat menampung infrastruktur dalam lingkungan kawasannya.

Ini mengakibatkan penghijrah penduduk ke pinggir-pinggir bandar seterusnya membuka bandar-bandar baru.

Namun proses tersebut mengakibatkan rebakan yang boleh membawa masalah lain di kawasan pinggir bandar atau desa

yang berhampiran bandar. Pembangunan yang tidak dirancang dengan baik akan mengakibatkan ancaman kualiti hidup masyarakat di kawasan pinggir bandar.

Bagi menangani isu rebakan bandar yang semakin meningkat di Malaysia, PLANMalaysia Unit Perancangan Bandar dan Desa telah menjalankan kajian yang fokus utamanya adalah untuk mencadangkan sempadan perbandaran yang bersepadan dengan bandar bahagian bandar di Malaysia.

Kajian yang dilaksanakan adalah Kajian Pelan Perancangan dan Pembangunan Bandar Bersepadan di Bantuan Pihak Berkasatan (PBT) Yang Berbeza dibabitkan 39 bandar di Semenanjung dan Kajian Projek Persempadan Bandar melibatkan 181 bandar di Semenanjung dan Wilayah Persekutuan Labuan.

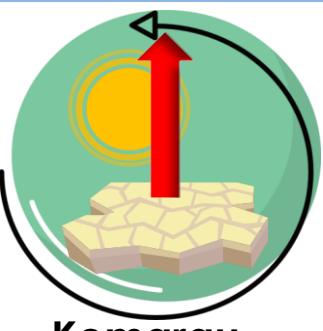
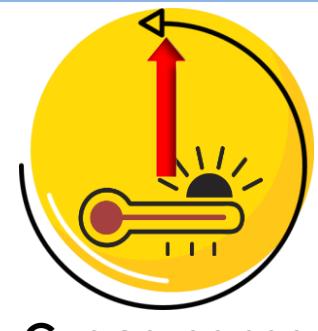
Hasil kajian ini akan merancang sempadan bandar yang bersepadan dan dijadikan sebagai sempadan yang seragam untuk digunakan oleh pelbagai agensi di dalam membuat perancangan dan menyediakan kemudahan yang diperlukan.

Penetapan sempadan pada bandar ini juga berfungsi mengurangkan pertumbuhan bandar dengan guna tanah yang optimum dirancang di dalam kawasan pembangunannya untuk mendapat manfaat penduduknya.

● Bahagian Rancangan Persempadan Negara PLANMalaysia

PERUBAHAN IKLIM & CUACA

Aras kenaikan air laut:
2mm-6mm setahun di Semenanjung Malaysia

Sumber: Malaysia 3rd National Communication and 2nd Biennial Update Report to UNFCCC, 2018

PASCA COVID 19: TUNTUTAN PERANCANGAN SPATIAL DENGAN PENDEKATAN BAHARU

**Kebiasaan
Baharu
(New
Normal)**

Tindakan atau tingkah laku yang baharu atau tidak seperti kebiasaan untuk dijadikan standard dalam usaha mengadaptasi keadaan baharu.

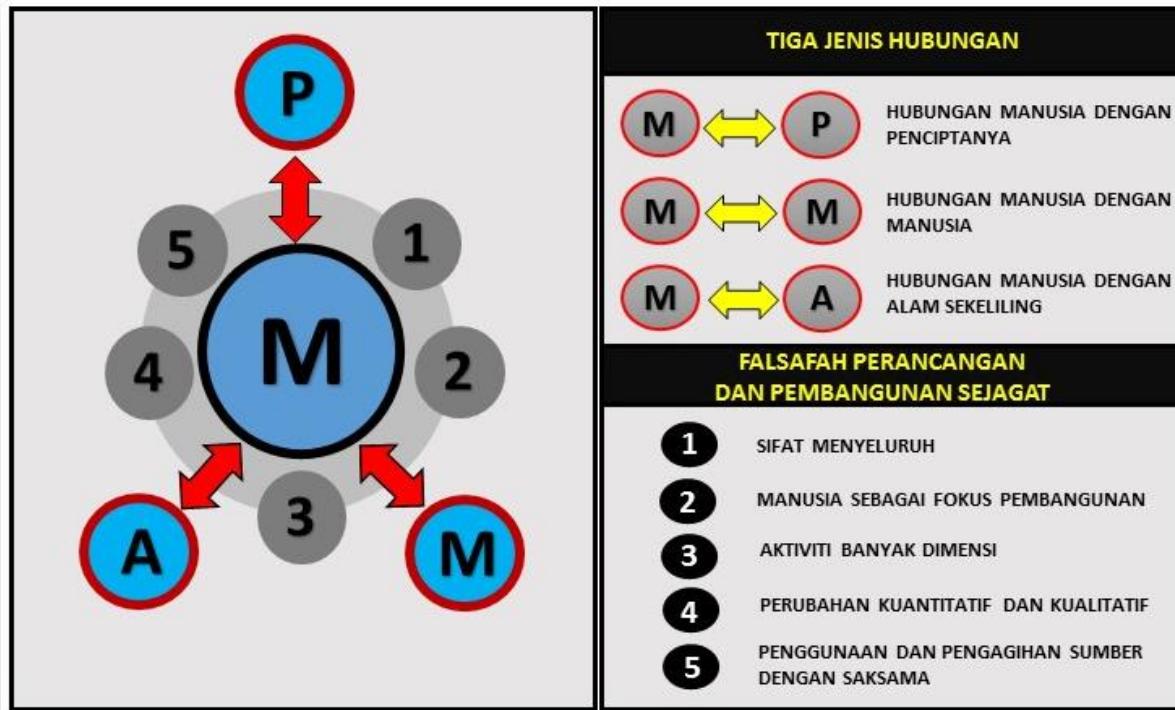
- *Work From Home*
- *Virtual Classroom*
- *Online Shopping*
- *Online Business*

**Norma
Baharu
(New Norm)**

Peraturan yang diterima atau digunakan oleh masyarakat disebabkan berlakunya sesuatu perkara seperti pandemic.

ASPIRASI PERANCANGAN KE ARAH BANDAR RENDAH KARBON

**DOKTRIN PERANCANGAN &
PEMBANGUNAN SEJAGAT**
Universal Planning Doctrine

Pendekatan Baharu Dalam Perancangan Spatial : PERANCANGAN BANDAR RENDAH KARBON

1 Mengurangkan Pelepasan Karbon dalam Bandar

Pengangkutan Berorientasi Transit (TOD)

Memaksimumkan pembangunan dalam jarak berjalan kaki dari pengangkutan awam.

Menggalakkan pembangunan bercampur berintensiti tinggi yang mempunyai ketersambungan (*connectivity*) yang tinggi.

Menggalakkan penggunaan tanah dan ruang yang optimum dan inklusif.

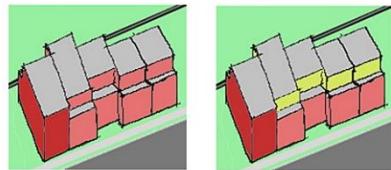
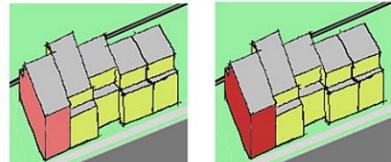

Memberi keutamaan kepada ruang pejalan kaki dan basikal.

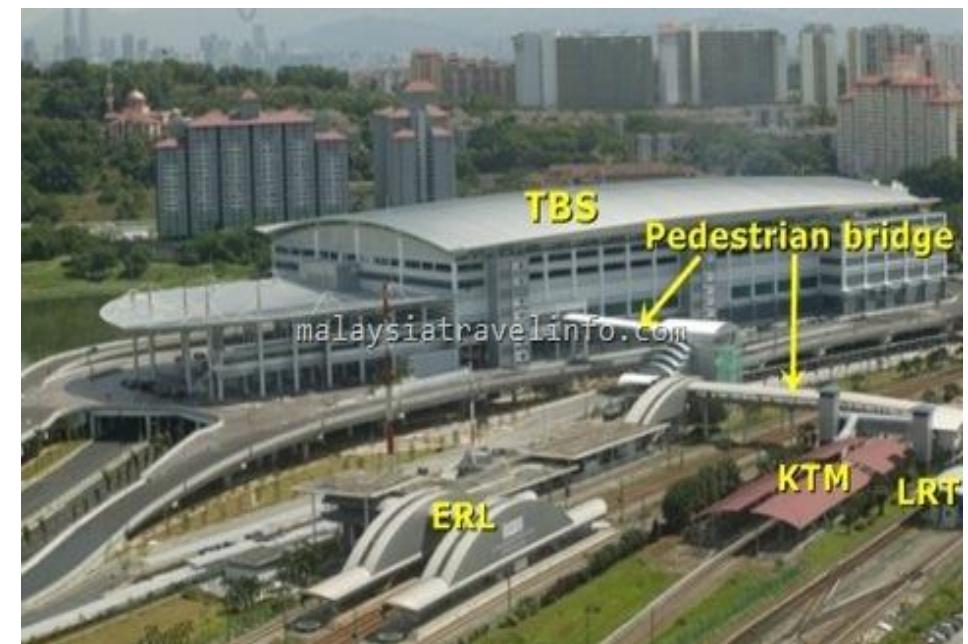
Keutamaan
Perancangan untuk *active mobility*, meningkatkan *first and last mile connectivity* kepada pengangkutan awam.

Menggalakkan Pembangunan Bercampur di kawasan pembangunan baharu

Perumahan
Perniagaan
Pejabat

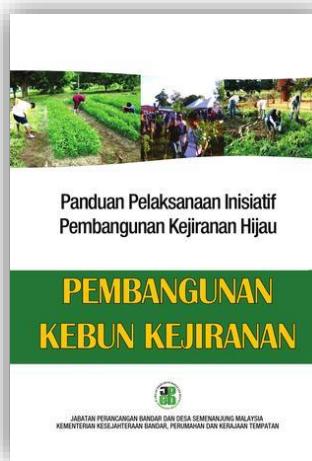
Pendekatan Baharu Dalam Perancangan Spatial : PERANCANGAN BANDAR RENDAH KARBON

2 Meningkatkan Penyerap Karbon (*Carbon Sink*)

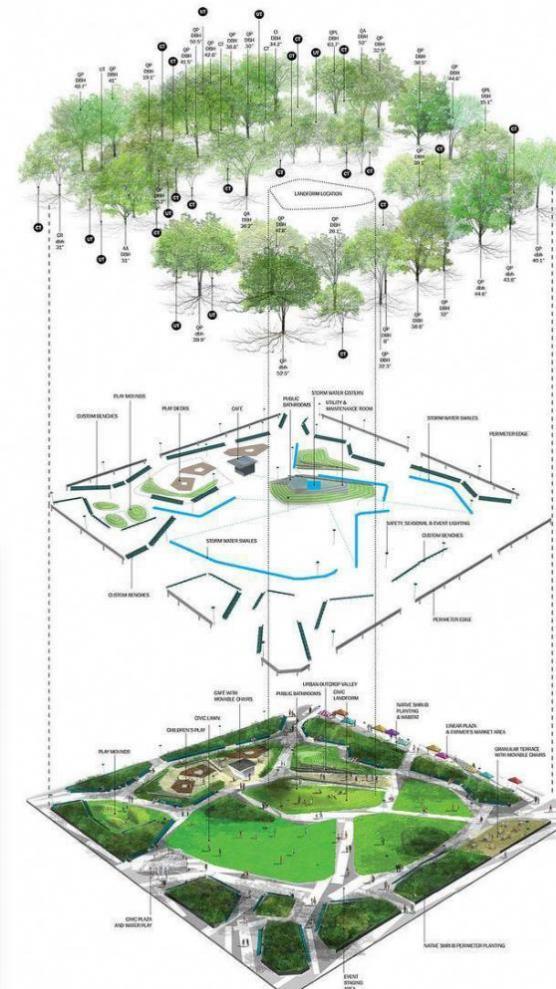
Pengekalan **badan air** sebagai rangkaian kawasan hijau.

Pelaksanaan **Kebun Komuniti/ Kebun Kejiranan** di setiap bandar.

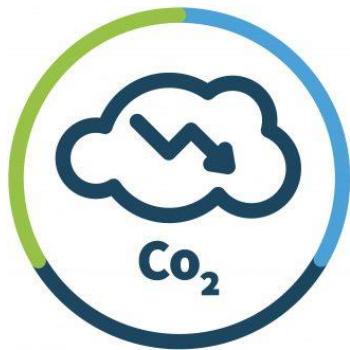

Perlindungan Aset Biodiversiti Bandar dan Peningkatan Kawasan Hijau Bandar.

Membangunkan inventori Gas Rumah Hijau (GHGs).

Memberikan gambaran profil pelepasan GHGs di bandar dari pelbagai sektor.

"If you can't measure it, you can't manage it"

Mayor Bloomberg

Pendekatan Baharu Dalam Perancangan Spatial : PERANCANGAN BANDAR RENDAH KARBON

3 Transformasi Bandar

Pelaksanaan PEMBAHARUAN SEMULA BANDAR *urban reGENERATION*

PEMBANGUNAN SEMULA BANDAR *urban reDevelopment*

Membangunkan semula keseluruhan tapak secara holistik

Mewujudkan peluang pekerjaan

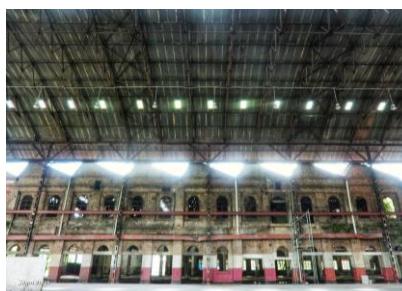
Persekitaran dan gaya hidup menarik

PEMULIHAN BANDAR *urban reHABILITATION*

Memulihkan sesuatu tapak lama, usang dan terbengkalai

Persekutuan fizikal *self contained*

PEMELIHARAAN BANDAR *urban preSERVATION*

Memelihara sesuatu tapak /bangunan warisan dan bersejarah

Pengekalan nilai-nilai warisan dan sejarah

Peluang aktiviti *historical and cultural tourism*

PENYEGARAN SEMULA BANDAR *urban reVITALISATION*

Menyegarkan semula sesuatu bangunan secara bersepada dan komprehensif

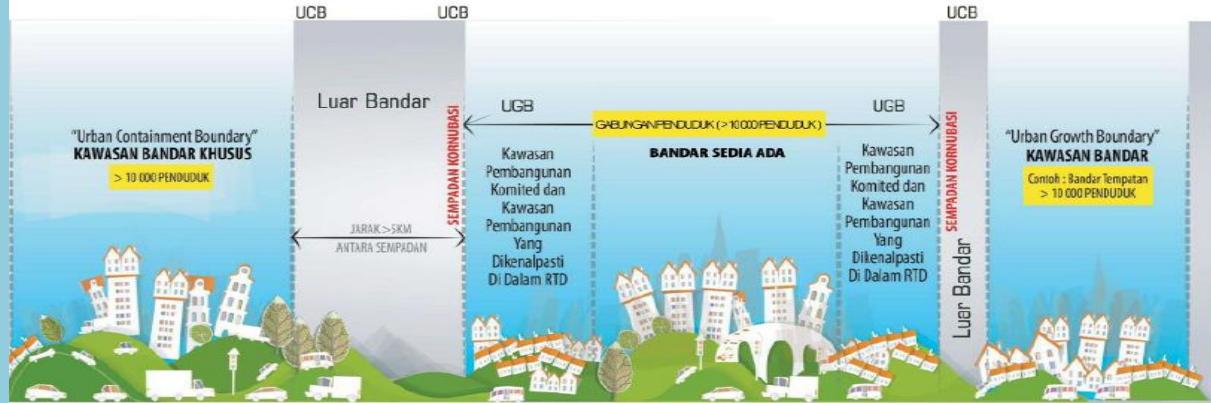
Perubahan aktiviti bangunan kepada yang lebih menarik dan ekonomik

Pendekatan Baharu Dalam Perancangan Spatial : PERANCANGAN BANDAR RENDAH KARBON

Transformasi Bandar

MENGHADKAN SEMPADAN

PERTUMBUHAN BANDAR

Memaksimumkan penggunaan infrastruktur, kemudahan awam dan fungsi pusat bandar sedia ada.

Mengurangkan kos pembinaan infrastruktur baharu.

Meminimakan pencemaran dan pelepasan karbon.

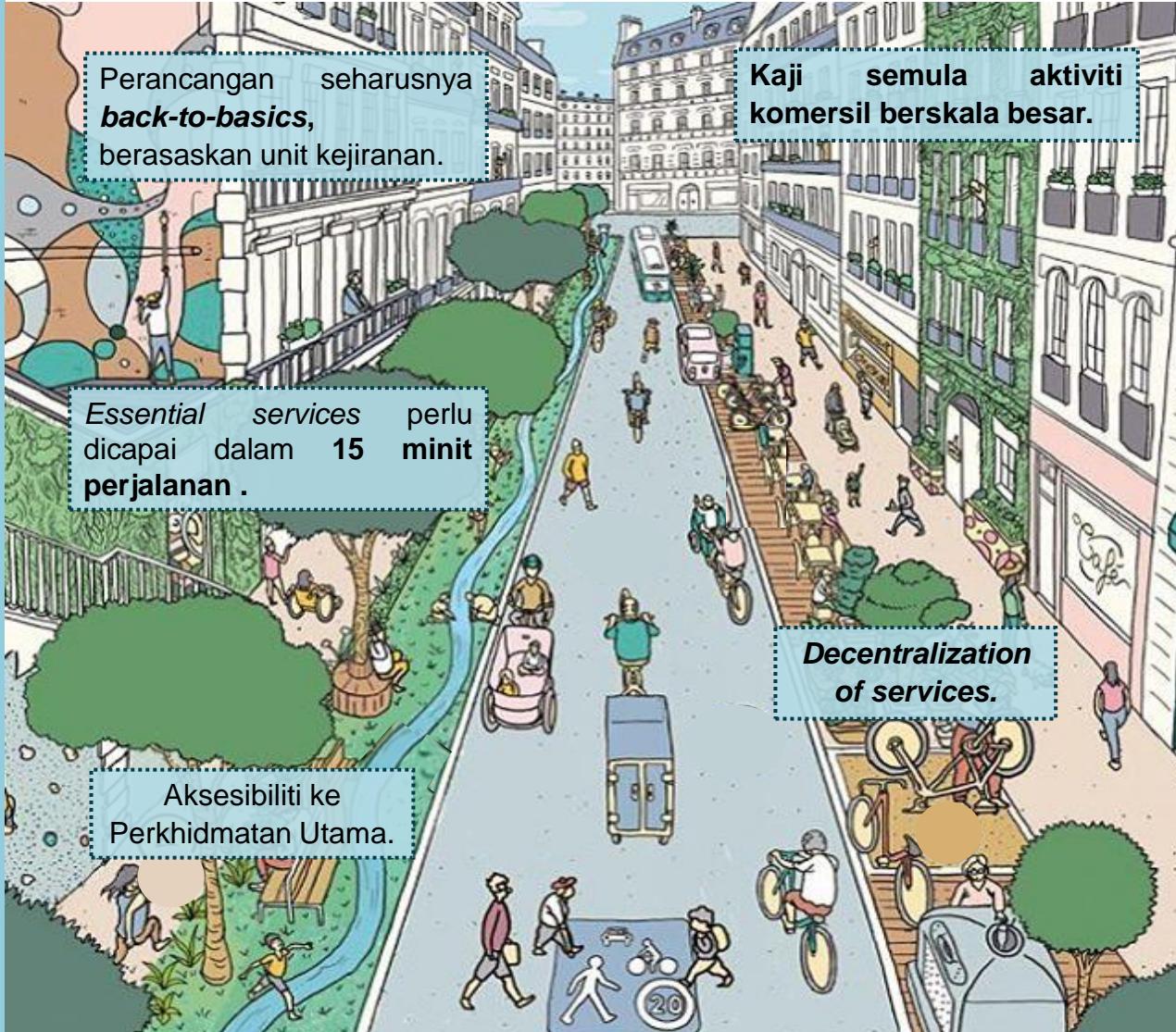
Retrofitting dan Pengawalan Urban Sprawl

- Pengukuhan potensi kawasan **brownfield** (kawasan industri, komersial, dsb.), tanah **infill** dan kawasan pembangunan komited.
- Pembaharuan semula kawasan usang dalam bandar bagi **mengawal rebakan bandar (urban sprawl)** dan **meminimakan pelepasan karbon**.
- Mengurangkan tekanan pembangunan ke atas kawasan **greenfield** sekaligus memelihara sumber **penyerap karbon bandar**.
- Penjanaan **peluang pekerjaan dan aktiviti ekonomi** yang lebih vibrان berbanding keadaan asal.

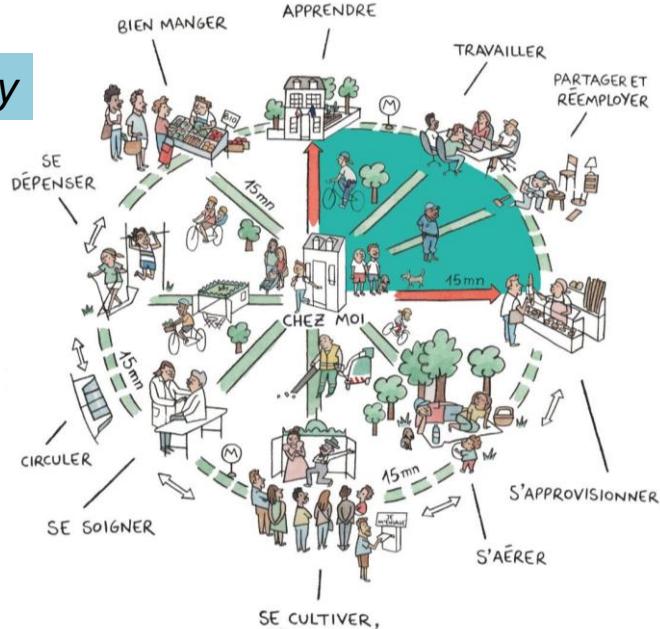

Pendekatan Baharu Dalam Perancangan Spatial : PERANCANGAN BANDAR RENDAH KARBON

4 Back to Basics: Perancangan Berasaskan Kejiranian

Paris: 15-Minute City

Melbourne:
20-Minute Neighbourhood

Pendekatan Baharu Dalam Perancangan Spatial : PERANCANGAN BANDAR RENDAH KARBON

5 Rekabentuk dan Kapasiti Kemudahan Masyarakat

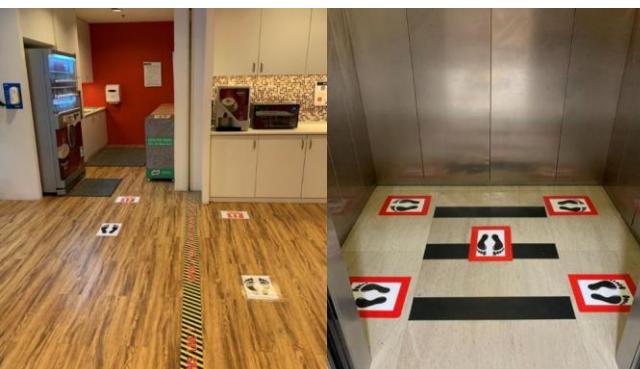
Kaji semula reka bentuk kemudahan masyarakat untuk meningkatkan ruang terbuka dan pengudaraan semulajadi

LANGKAH JANGKA PENDEK

Kapasiti sekolah, tempat ibadat dan ruang awam dikurangkan melalui SOP untuk memberi ruang kepada penjarakan sosial

Semasa pandemik, ruang yang sempit dan jarak yang rapat boleh mengakibatkan penularan wabak. Penjarakan sosial meningkatkan ruang antara individu.

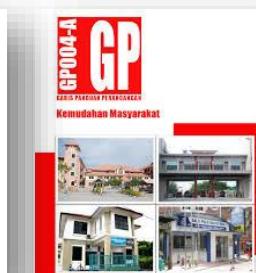
Garis Panduan Perancangan Kemudahan Masyarakat

Garis Panduan Perancangan Pembangunan Bercampur Menegak (Vertical Mixed Use)

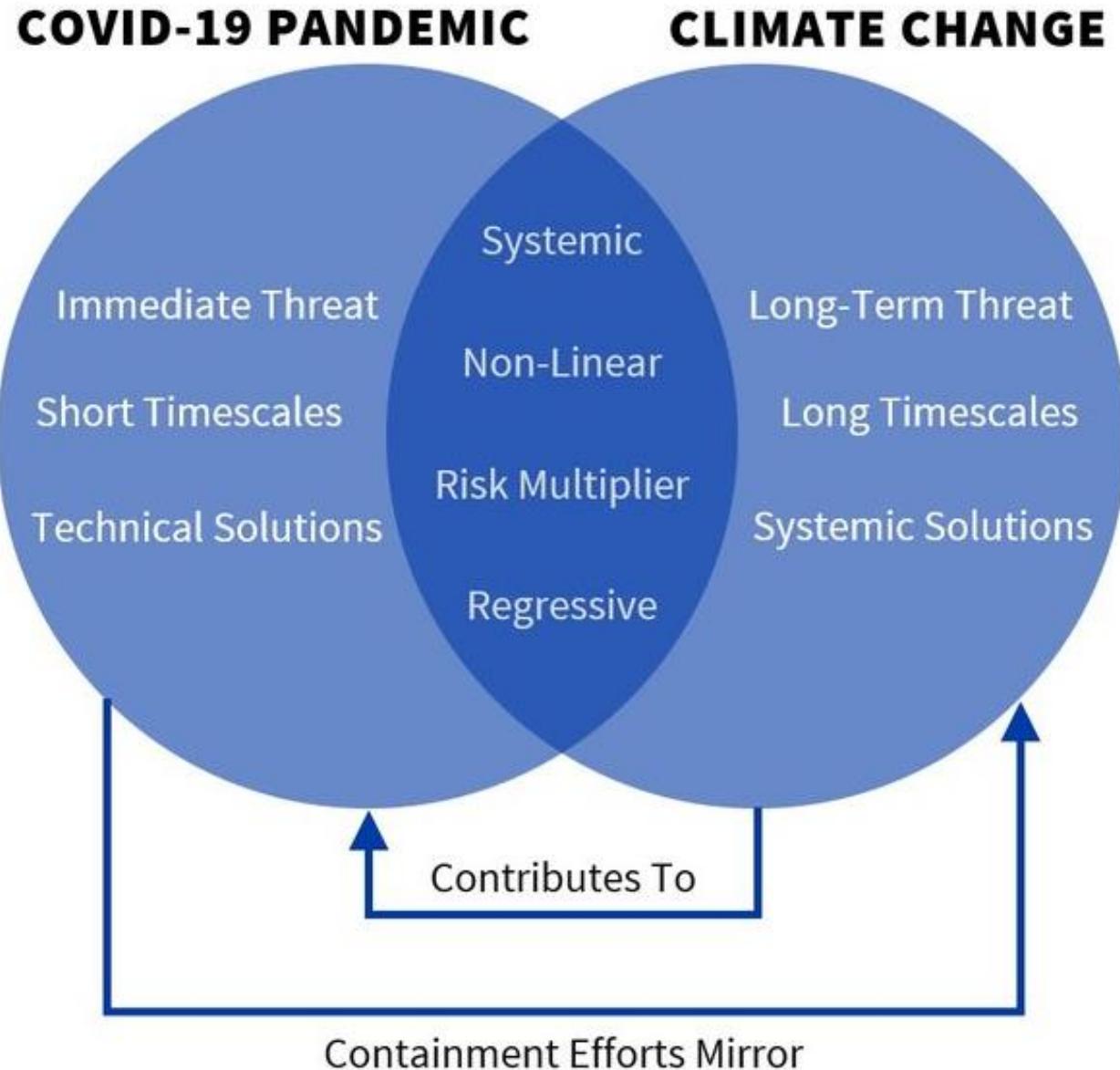
Garis Panduan Perancangan Pembangunan Berorientasikan Transit (TOD)

Rancangan Tempatan (RT)

- Zoning
- Kelas kegunaan tanah

What Pandemic Can Teach us About Climate Change?

Source: Takle, 2020

NARATIF BANDAR BAHARU MALAYSIA

Perancangan Bandar Rendah Karbon

LONGKANG BANDAR YANG BERSIH
UNTUK SUNGAI YANG BERSIH

BERI KEHIDUPAN KEPADA SUNGAI

PENDEKATAN MENGELOAK SAMPAH
MASUK KE LONGKANG

MENGALAKKAN INOVASI UNTUK
ATASI PENCEMARAN PLASTIK
KEPADА KEHIDUPAN MARIN

SUNGAI

INVENTORI DAN PELAN REZAB
SUNGAI DI DALAM SISTEM
*INTEGRATED LANDUSE
PLANNING INFORMATION
SYSTEM (I-PLAN)*

* Meliputi gunatanah sedia ada
dan komited di sepanjang sungai

KAJIAN DAYA TAMPUNGAN
(CARRYING CAPACITY)
SUNGAI

* akan dimasukkan di dalam
Rancangan Pemajuan akan
datang

MENGURANGKAN BILANGAN
KERETA MASUK KE BANDAR

KUALITI UDARA

PELAKSANAAN PROGRAM
BANDAR SELAMAT

- * Penyediaan laluan pejalan kaki
di kawasan bandar dan
penempatan penduduk
(mengalakkan aktiviti dan
budaya berjalan kaki)

MENGAKTIFKAN TAMAN DENGAN
AMALAN GAYA HIDUP SIHAT

RUANG AWAM

PENYEDIAAN PLACEMAKING
UNTUK INTERAKSI DAN
REKREASI AWAM

- * Senarai cadangan projek telah
tersedia di dalam Rancangan
Tempatan dan Rancangan
Kawasan Khas sedia ada

MENGGALAKKAN KOMUNITI
MENANAM SAYUR DI KAWASAN
KEDIAMAN

KEBUN BANDAR

MENGENALPASTI KAWASAN
KEBUN BANDAR DI DALAM
RANCANGAN PEMAJUAN

- * termasuk di laluan talian
penghantar elektrik (*transmission
line*)

PERUBAHAN POLA
PENGGUNA DAN TREND
PERUNCITAN

PERUBAHAN PASAR
TANI/PASAR MALAM

PENGGUNA

INISIATIF KEJIRANAN HIJAU –
KEBUN KOMUNITI (DI KAWASAN
BANDAR, SKIM PERUMAHAN
DAN SEKOLAH)

terima kasih

PLANMalaysia
Perancangan Melangkaui Kelaziman
Planning : Beyond Conventional

Bahagian Penyelidikan dan Pembangunan
PLANMalaysia

03-80910000

www.planmalaysia.gov.my

alam@planmalaysia.gov.my

Planmalaysia

twitter.com/planmalaysia_

